

REGISTR REGIONÁLNÍHO PROSTOROVÉHO PLÁNOVÁNÍ V BAVORSKU

1. Úvodní poznámky

Zákon o plánování Spolkové země Bavorsko stanoví pro bavorské regionální úřady prostorového plánování požadavek „zaznamenávat a sledovat skutečnosti a změny, které mají územní důsledky“. K tomu účelu byl vytvořen regionální informační systém pro prostorové monitorování v Bavorsku, skládající se ze dvou součástí:

- databanka statistických dat vztahujících se k 2056 městům a vesnicím,
- Registr regionálního prostorového plánování (Raumordnungskataster – ROK) pokrývající celé území spolkové země – 70 000 km².

Databanka je základem pro komplexní katalog ukazatelů a automatický program zpracování textů. Mimoto existuje řada programů pro regionální prostorové analýzy a prognózy. Takto vzniklé aktuální informace důležité pro veřejnost jsou šířeny prostřednictvím letáků a internetu. Pro prostorové analýzy a agregaci statistických dat a pro přípravu tematických map se využívají speciální softwarové produkty (Arcview).

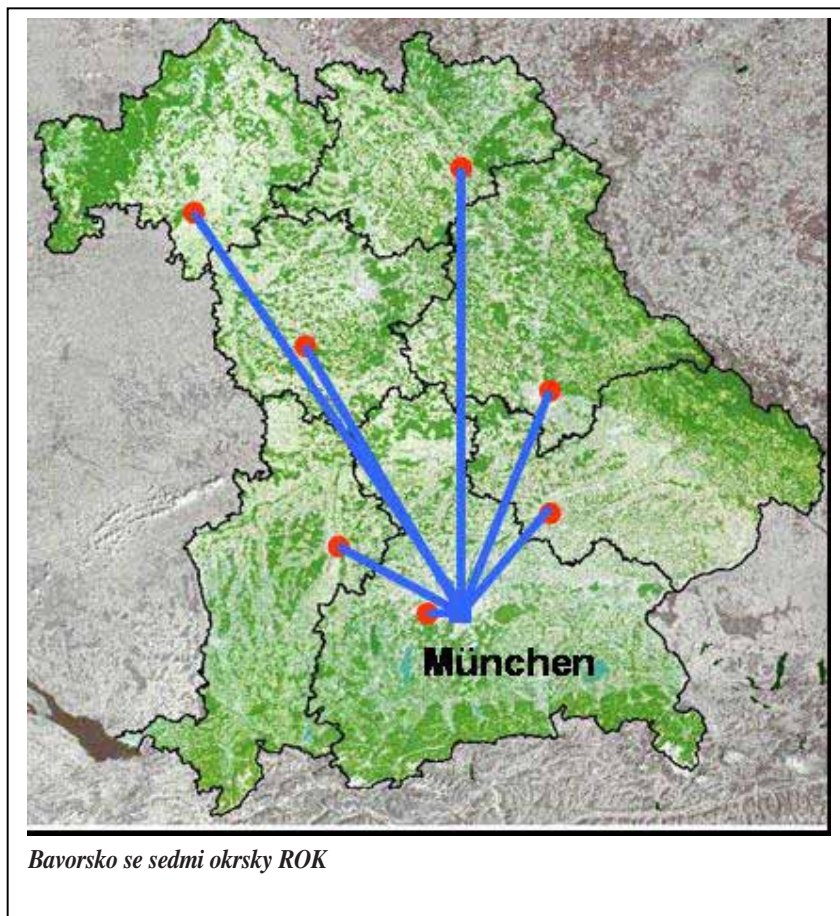
Registr regionálního prostorového plánování je vytvářen podle standardizovaných kritérií regionálními úřady prostorového plánování, kterých je v Bavorsku sedm. Směrnice obsahující tato kritéria vytváří speciální pracovní skupina. Tím je umožněno, aby byly prováděné analýzy kompatibilní pro celé území spolkové země, což je důležité například při vyhledávání vhodných lokalit pro nové velké projekty. Všechna data a informace jsou zpřístupněny regionálním úřadům a úřadům ve velkých městech prostřednictvím intranetu.

Hlavním cílem regionálního informačního systému je systemizovat, propojovat, analyzovat a prezentovat informace odpovídající širokému spektru funkcí v území.

2. Registr regionálního prostorového plánování

Určení a cíle

Digitální Registr regionálního prostorového plánování (ROK) je geografický informační systém (GIS) umožňující zaznamenávat, ukládat a vyhodnocovat

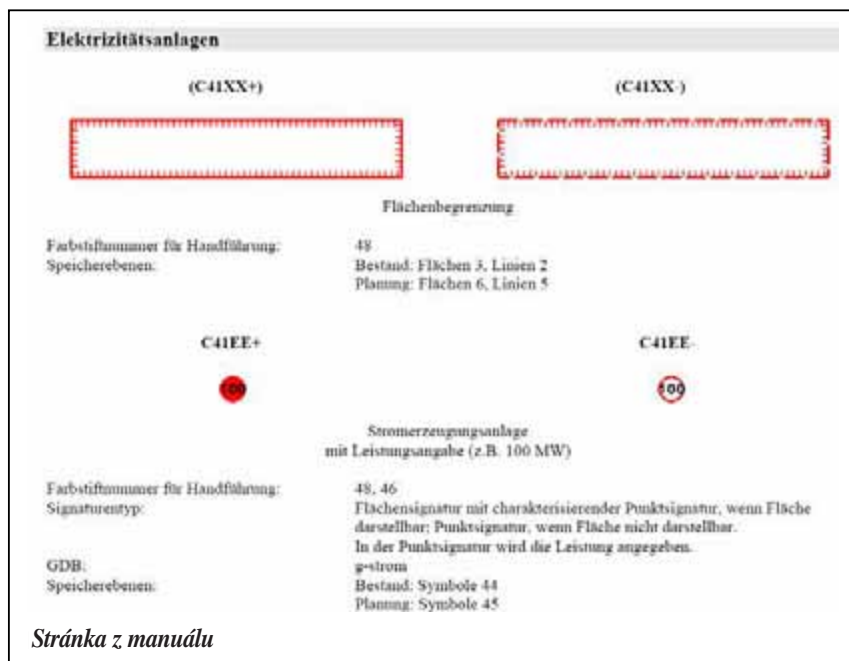

plány a další opatření s územními důsledky. Tím má být zabezpečen co nejlepší přehled o stávajícím funkčním využití území a stavu životního prostředí, jakož i o záměrech, plánech a opatřeních s územními důsledky.

- ROK je základním prostředkem pro koordinaci jednotlivých plánů a projektů navzájem a pro jejich sladění s cíli regionálního prostorového plánování.
- ROK umožňuje regionálním úřadům prostorového plánování jednoznačně zjistit, zda konkrétní projekt v konkrétním území není v rozporu s existujícími skutečnostmi (limity, pozn. překl.) nebo ve střetu s jinými plánovacími záměry. Pokud se takové rozpory či střety vyskytnou, informace je okamžitě k dispozici a zamýšlený projekt není možno na zamýšleném místě připustit.
- ROK je rovněž informační základnou pro regionální úřady prostorového plánování, které připomínají oborové nebo místní plány nebo které vstupují do schvalovacích řízení – například v případě územních plánů měst.

- ROK také umožňuje zjistit, které orgány veřejné správy, popřípadě technické plánovací útvary, jsou dotčeny novým plánovacím záměrem, a tak je učinit účastníky procesu přípravy plánu.
- ROK dále poskytuje další informace, jako například umožňuje identifikovat střety mezi funkčními využitími a vypočítat jejich územní rozsah jako podklad pro účastníky posuzovacího a schvalovacího procesu a pro rozhodování veřejné správy.
- ROK slouží veřejným i soukromým plánovatelům pro předběžné prověřování alternativních řešení již v prvotních fázích plánování.

Pro splnění všech těchto cílů musí být ROK stále aktuální. Regionální úřady prostorového plánování udržují aktuálnost ROK tím, že všechny nové skutečnosti týkající se sledovaných dat neprodleně do registru začleňují. Povinnost zaznamenávat a zveřejňovat tyto skutečnosti stanoví článek 20 zákona o plánování Spolkové země Bavorsko.

- Životní prostředí
- Doprava a telekomunikace
- Energetika
- Ekonomika
- Sociální a zdravotní péče
- Vzdělávání a kultura
- Volný čas a rekreace

Grafická značka pro každý prvek rozlišuje stav a plán. Formou atributů je zaznamenána i etapizace plánovaných prvků.

Tematické okruhy jsou rozčleněny do tří úrovní. Třetí úroveň obsahuje značky, které je třeba dopracovat. ROK obsahuje celkem asi 800 značek prvků; počet označovaných objektů a jevů (stávajících nebo plánovaných) v celém Bavorsku dosahuje asi 400 tisíc. Objekt či jev může být graficky zaznamenán jako bod (například přírodní památka), linie (například silnice) nebo plocha (letišťe).

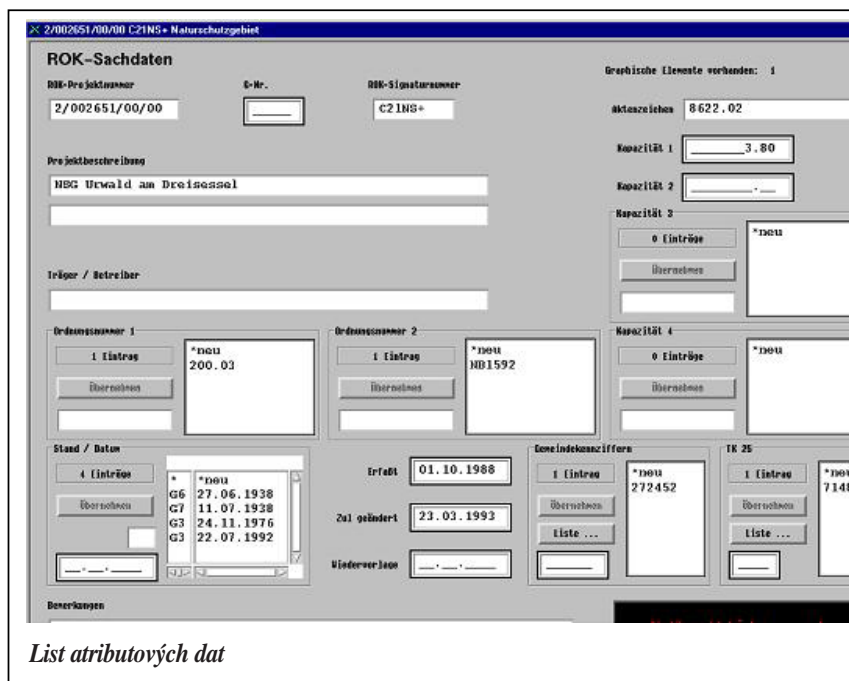
Technické atributy značek jsou zaznamenány v grafickém standardu datových prvků. Tento popis obsahuje geometrické rozlišení na bod, linii či plochu, specifikaci grafického vyjádření (například tloušťku čáry, barvu) a technické parametry. Grafickým standardem je zajištěna jednotnost grafiky výstupů ROK u všech sedmi regionálních úřadů prostorového plánování. Manuál zajišťující obsahovou i formální jednotnost ROK je k dispozici na internetové adrese http://www.regierung.oberpfalz.bayern.de/opf/raumordn/ro_info/rok_sig.pdf.

Atributová data

Součástí všech datových prvků ROK jsou atributová data, z nichž nejdůležitější jsou:

- Identifikační číslo
- Jméno vlastníka nebo zodpovědného správce
- Kontaktní adresa
- Kapacitní údaje (například velikost plochy, vydatnost vodního zdroje)
- Rozlišení stavu, etapizace v plánu, známého záměru nepodloženého plánem
- Obec
- List topografické mapy
- Původ dat
- Původní měřítko dat
- Osoba zodpovědná za provedení záznamu v ROK

Zápis do atributové tabulky se může provádět současně s digitalizací topologické části geografických dat nebo mohou probíhat oba úkony odděleně, což někdy lépe odpovídá různým časovým i profesním nárokům obou úkonů.

Obsah

ROK vznikl od padesátých do devadesátých let 20. století pro regionální úřady v analogové formě. Na podkladu listů úřední topografické mapy 1:25 000 zaznamenával skutečnosti významné pro prostorové regionální plánování a plány samotné.

Na počátku devadesátých let vznikla aplikace RIS-edit, která měla umožnit přechod k digitálnímu informačnímu systému namísto dosavadních "tužkových a světlotiskových" dokumentů. Digitální ROK-edit obsahuje prvky pro záznam a aktuali-

zaci dat a má své vlastní uživatelské rozhraní. Uživatel tedy nemusí mít zvláštní znalosti práce v prostředí GIS, takže základní pracovní úkony s daty mohou vykonávat titíž pracovníci, kteří dříve pracovali s analogovým ROK. Podmínkou hladkého přechodu do digitálního prostředí ROK bylo také zachovat dosavadní symboliku grafického značení jednotlivých prvků.

ROK obsahuje prvky v těchto tematických okruzích:

- Správa
- Územní plány na úrovni obcí

Hardware, softwarové aplikace

ROK je založen na GISovém softwaru SICAD/open od SICAD Geomatics. Zápis dat se provádí prostřednictvím geografické databanky GDBX s využitím systému ukládání Informix. ROK funguje na normálních osobních počítačích pod Windows. Součástí potřebného hardwaru jsou dále digitizační jednotky a plottery.

Aplikace RIS-edit vyvinul GUC Mnichov, který také zajišťuje údržbu systému ve všech sedmi regionálních úřadech prostorového plánování a na bavorském Ministerstvu hospodářství.

3. Registr regionálního prostorového plánování on-line

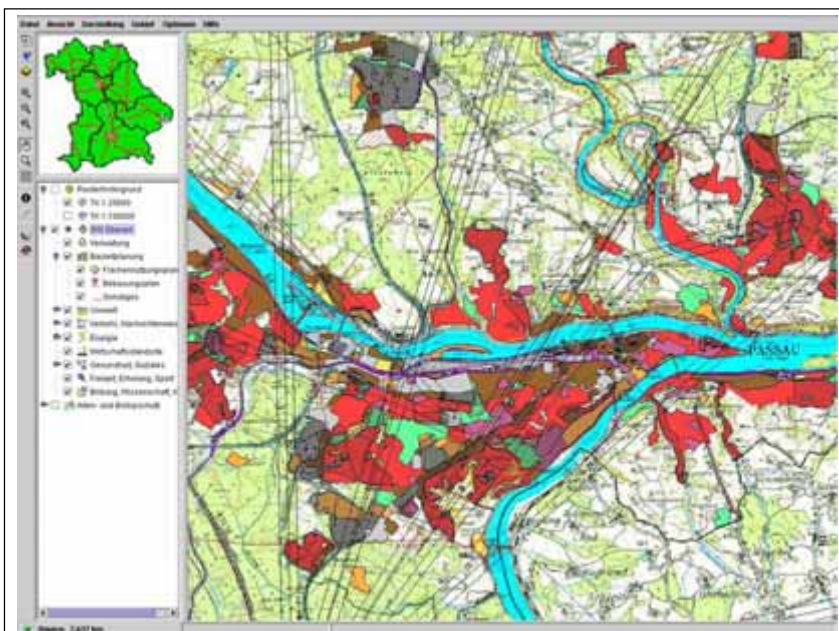
Pomocí popsaného hardwarového a softwarového vybavení se podařilo klasický analogový ROK převést na digitální. Cílem tohoto pracného a zdlouhavého přechodu a současné aktualizace ROK bylo pomoci prostorovému plánování a rozhodování o územním rozvoji. Výhody digitálního a průběžně aktualizovaného ROK ocení také pracovníci ve veřejné správě, kteří získávají on-line přístup k ROK až na svoje pracoviště.

Vzájemné propojení s místními sítěmi v úřadech územního plánování je dalším krokem, který ale vyžaduje příslušné vybavení. Jelikož nebylo možné počítat s vysoce kvalitním, ale nákladným hardwarovým a softwarovým vybavením běžně potřebným pro digitalizaci, podařilo se v roce 1998 zavést systém RIS-view využívající SICAD/open IMS (internetový mapový server) od GUC. Tím je na straně klienta zapotřebí k napojení na ROK pouze browser.

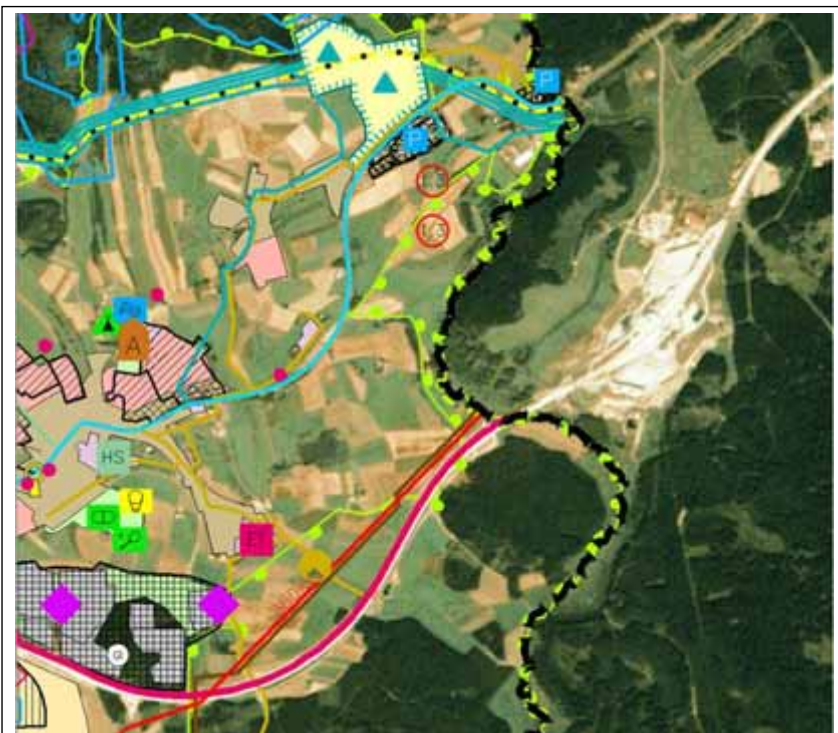
Všeobecné rozšíření ROK ve veřejné správě umožnila (intranetová) úřední síť zřízená v rámci projektu Bavaria On-Line. Tato síť propojuje ministerstva, sedm regionálních správ, 96 okresů a mnohé další státní a další veřejné orgány.

V těchto podmínkách byla vytvořena následující víceúrovňová koncepce:

- RIS-view jako informační nástroj ministerstev a územní správy,
- zpřístupnění ROK pomocí (intranetové) úřední sítě okresům a obcím (městům),
- všeobecné zpřístupnění ROK - bylo prozatím odloženo z bezpečnostních důvodů. Pro vizualizaci nabízí RIS-view ROK tyto funkce:
- zmenšování a zvětšování měřítka zobrazení, posouvání zobrazeného výřezu,

Část ROK – město Pasov

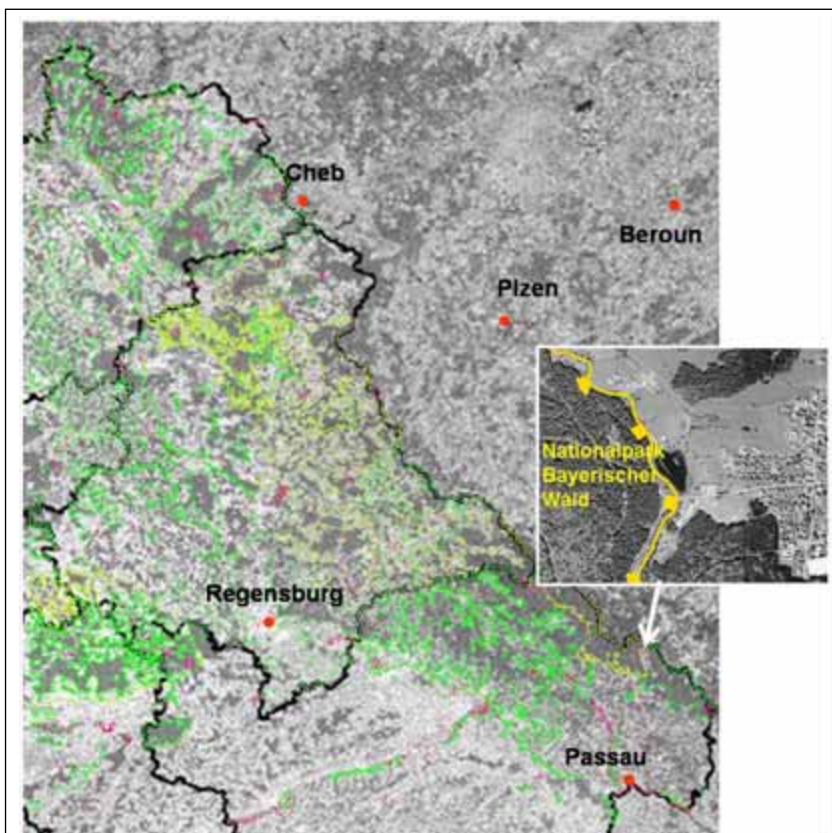
Část ROK – území hraničící s ČR v blízkosti Rozvadova a Waidhausu se satelitním průmětem v pozadí

- měření vzdáleností a ploch,
- atributová složka dat,
- podpora pro tisk (formát na šířku či na výšku, text legendy, výběr měřítka).

Volba zobrazeného území je usnadněna pomocí okénka s přehlednou mapkou Bavorska nebo výběrem z 2000 obcí či 42 000 částí obcí. Tematické okruhy je možno zobrazit jednotlivě nebo v kombi-

naci. Výběru tématu zobrazení napomáhá stromovitá struktura ve vlastním okénku. Jako podklad pro zobrazení jsou k dispozici rastrové mapy:

- úřední topografická mapa 1:25 000
- úřední topografická mapa 1:100 000
- satelitní fotografická mozaika ze systému IRS1C/1D v přirozených barvách s rozlišením 5 m

Část ROK – národní parky, přírodní parky a chráněná krajinná území v blízkosti českých hranic

- barevné letecké orto-snímky s rozlišením 40 cm-pixel
- úřední mapa nemovitostí 1:5000

4. Další připravované kroky

Započalo se sjednocování územního plánovacího registru (měřítko 1:25 000)

s výkresy cílů a záměrů regionálních plánů (měřítko 1:100 000). Byla vytvořena nová základní mapa pro plány regionů na základě digitálních geodetických dat. Plány regionů se tak budou moci konečně vytvářet s pomocí digitálních dat GIS. Tím bude dosaženo také vzájemného propojení mezi textovými a grafickými mapovými částmi. Současně budou značky používané v plá-

nech regionů totožné se symbolikou ROK, čímž se ulehčí rozeznání potenciálních střetů.

Nyní je také možno vypracovávat různé tematické mapy pro celou spolkovou zemi, například o potenciálu životního prostředí, pomocí pouhých několika kliknutí myši. ROK se tak stává opravdovým novým datovým zdrojem, velmi příhodným v době, kdy se úřední statistika omezuje.

Především z bezpečnostních důvodů bude zaveden systém sledování přístupů také v (intranetové) úřední síti.

Nakonec je třeba zdůraznit, že k tomu, aby se úřady prostorového plánování opravdu staly kompetentními středisky pracujícími s GIS, je třeba requalifikovat územní plánovatele pro práci s pokročilými nástroji analýz GIS, jako je geoprocessingové vytváření bufferů, překryvů a slučování prvků.

Dr. Reinhold Koch

*Bayerisches Staatsministerium für
Wirtschaft, Infrastruktur, Verkehr und
Technologie, München*

Podrobnější informace lze nalézt na:
<http://www.landesentwicklung.bayern.de>

Překlad: Karel Maier